

Innsettelsestale 13. august 2021
Curt Rice, rektor NMBU

Kjære studenter, kjære kollegaer, kjære gjester og venner,

Når vi samles her i dag for å markere et nytt kapittel for Norges miljø- og biovitenskapelige universitet, befinner vi oss i en situasjon der vårt samfunn og vår verden trenger oss som aldri før.

Det er ingen overdrivelse å si at de institusjonene som i dag finnes som deler av NMBU har vært sentrale i byggingen av nasjonen Norge. Vi har preget det norske samfunnet i alt fra veterinærmedisin og landbruk til akvakultur og mattrygghet, fra robotikk til bærekraftig økonomi, fra fornybar energi til landskapsarkitektur, og mye, mye mer.

Vi har vært med på å bygge et samfunn som er preget av muligheter for de som bor i dette landet og som tar et ansvar internasjonalt.

Men, kjære alle sammen, det er heller ingen overdrivelse å si at det samfunnet som vi har vært med på å bygge er nå en del av et internasjonalt samfunn som ikke er bærekraftig. Måten vi lever på truer kloden vi lever på. Kommende generasjoner får i arv noe helt annet enn hva vi fikk og noe helt annet enn hva vi kunne ha gitt dem.

Vi som er forskere, studenter og andre medlemmer av NMBU-samfunnet har forpliktet oss til å en felles innsats for en bærekraftig fremtid.

Jeg kjente på behovet for den forpliktelsen i sommer da jeg besøkte mine foreldre i Nord-Minnesota. Landskapet der ligner faktisk litt på Ås. Landbruk, skog og innsjøer. Vakkert er det. Men i sommer var det annerledes. Noen dager var det knapt mulig å være utendørs fordi røyken fra skogbrannene hundrevis av kilometer unna i Canada var så tjukk at når man gikk ut, så kjentes som om man satt rundt bålplassen.

Jeg kjente også på behovet til å forplikte meg til en felles innsats for en bærekraftig fremtid når jeg så Klimapanelets rapport på mandag. Denne gangen gikk tankene mine til Nord Norge - der jeg bodde i 22 år - og der landskapet ikke ligner på Ås i det hele tatt. Jeg tenkte på de i nord da jeg leste om hvordan smelting av isen i Arktis kan føre til endringer i Golfstrømmen. Jeg tenkte på hva det betyr for klimaet i Norge og på hvor vanskelig det kan komme til å være å leve et godt liv her.

Disse truslene er reelle. Løsningene blir krevende. Og de trenger vi nå!

Hvordan ser denne forpliktelsen vår ut? Hva skal vi gjøre? Løsninger må gjerne være politiske – og det er helt avgjørende at en politikk for økt bærekraft får stor plass i årets valg og hos den neste regjeringen. Men her ved NMBU er vi ikke politikere; vi lager ikke policy.

God policy bygges på kunnskap – det vil si resultatet av forskning. God policy utformes av borgere som har den kunnskapen – det vil si resultatet av utdanning. Det er i disse områdene vi skal gjøre vårt bidrag.

Vår profil med de fagene vi har gir oss en unik kompetanse til å møte verdens utfordringer. Vårt samfunnsmandat krever at vi leverer kunnskap og kandidater som skal endre fremtiden, som skal ta verdens utviklinger i nye retninger.

Men det er ikke bare vår profil som er relevant. Det er den kvalitet og eksellens som preger alt som gjøres ved dette universitetet vårt.

Noen vil omtale NMBU som landets minste universitet. Jeg vil heller si at vi er landets mest eksklusive. Dette gjelder både størrelse og kvalitet.

At det er færre studenter som kommer inn ved NMBU enn på andre norske universiteter er selvsagt ett tegn på eksklusivitet. Men også når det gjelder forskning, høster vi stadig den anerkjennelsen som gjelder. Hvis vi ser på bevilgningene fra Norges forskningsråd, så er NMBU suveren. Vi får inn mer finansiering fra forskningsrådet per vitenskapelig ansatt enn noen andre universitet i Norge. Det gir ikke bare kunnskap til samfunnet, men også kvalitet i utdanning, som igjen gjør at vi tiltrekker oss landets beste studenter.

Noen ganger har jeg tenkt at kombinasjon av verdens utfordringer og vår profil og kvalitet skulle tilsi at vi ikke heter *Norges miljø- og biovitenskapelige universitet*, men heller *Verdens miljø- og biovitenskapelige universitet*. For det må vi være. Det skal vi være.

Uten at jeg signalisere med det at *my life would be complete* kunne jeg bare få være med på én navneprosess til.

Vi skal ikke bare gjøre et arbeid som verden sårt trenger. Vi skal fortelle om dette arbeidet vårt også. Enda sterkere. Enda mer tydelig. Enda oftere.

Kjære kollegaer og studenter,

Det siste halvannet år har vært preget av Covid-19 pandemien. NMBU-forskere har på mange spennende måter vært med på å utvikle kunnskapen som verden har hatt behov for. Dette inkluderer både kunnskap om overføring av sykdommer fra dyr til mennesker, og kunnskap om de økonomiske konsekvensene av pandemien. Og sikkert mye mer. Disse er temaer tett knyttet til enda større bærekraftsspørsmål.

Håndtering av pandemien har vist at internasjonalt samarbeid kan gjøres; det har vist verden igjen *the importance of science* og det har sånn sagt vært en modell for vårt videre arbeid med bærekraft.

The importance of science, det får vi oppleve på en annen måte om noen få dager når Veterinærbygget formelt overrekkes fra Regjeringen til NMBU. Her snakker vi om en råketter bygning og den største satsingen som Norge noen gang har gjort når det gjelder en enkel bygning i vår sektor. Det i seg selv kan vi tillate oss å være stolt over. Men det er de faglige mulighetene som er det viktigste.

Vi skal gjøre en jobb sammen for å identifisere enda flere slike muligheter og for å realisere dem. Og ikke minst for å fortelle om dem.

I det vi tar i bruk Veterinærbygningen og i det vi får de kollegaene og studentene med oss på campus her i Ås, går vi i gang med det som kan omtales og forstås som et integreringsprosjekt.

Integrering er et tema som står mitt hjerte nært, ikke bare som utlending, men også verdimesig. Uten å gå dypt inn i det her, vil jeg bare si at 'integrering' betyr noe helt annet enn hva noen politikere vil ha oss til å tro. Det handler ikke om å få de nyankomne til å ofre sine tradisjoner og sin identitet til fordel for de som tilfeldigvis kom først.

Integrering er en prosess der alle parter påvirkes, der alle endres. Det er nettopp på denne måten at et samfunn utvikler seg, at kultur blir endret til det bedre, at språk tar inn nye muligheter, og ikke minst at forskning og utdanning blir forsterket gjennom tverrfaglighet.

Jo, de nyankomne må integrere seg med dem som kom før, men vel så mye, så må nettopp de som kom før integrere seg med de nye. Vi blir ikke det samme som vi var i går når vi deler med flere en plass som før var bare vår. Å ønske andre velkommen, å integrere oss med dem, det blir vi beriket av. Det beriker våre liv, det beriker vårt samfunn, og det kommer til å berike vårt universitet.

I alt dette, kjære kollegaer og kjære studenter – i vårt arbeid med bærekraft, i vårt arbeid med å melde oss mye tyngre på i det offentlige rommet, i vårt arbeid med kvalitet i utdanning og eksellens i forskning, i vårt arbeid med tverrfaglig integrering av alt som vi har – i alt dette må vi kjenne på et ansvar for å forsvare *the legitimacy of science*. Vi ser stor variasjon i verden når det gjelder offentlig tillit til forskning. Det sies å være på høyt nivå i Norge, men noen ganger er ikke det forenelig med de overskriftene vi leser – ikke for å snakke om kommentarfeltene. Offentlig tillit til forskning kan i hvert fall ikke sies å være på høyt nivå i mange kretser i mitt eget hjemland og det skal lite til at de holdningene kommer hit.

Den skepsisen er dessverre noen ganger fortjent. Juks i forskning er et mye større problem i dag enn hva det var for forholdsvis få år siden. *Rates of retraction* i vitenskapelige tidsskrifter har eksplodert. *The peer review system teeters on dysfunctionality*. Kommersielle forlag kan fremstå som mer opptatt av å bli nevnt i *the Science section of the New York Times*, enn hva de er med kvalitetssikring av den forskningen de publiserer.

Måten vi bygger vitenskapelige karrierer på er ikke utelukkende kvalitetsfremmende. Disse er temaer som vi skal diskutere mye de kommende årene, men på helt overordnet nivå i dag skal det sies at NMBU må og skal være en rollemodell i forvaltning av almenhetens tillit til forskning. Våre studenter skal bli kjent for å ha tatt sin utdanning på et universitet som oppnår eksellens *the hard way – the honest way*. *Science is the only path to knowledge* og det gir oss som forskere et ansvar som forplikter. *Curiosity, imagination, intelligence* ... disse er våre kjærkomne ressurser. Og de skal forvaltes med omhu.

Til slutt, kjære dere, ønsker jeg å dele veldig kort bare litt om meg selv. Det er i dag ganske nøyaktig 30 år siden jeg flyttet til Norge.

Det er 20 år siden jeg satt sammen med mine kollegaer i Tromsø og mekka på en søknad om å få opprette et Senter for fremragende forskning.

For 10 år siden holdte jeg på i stillinga som prorektor for forskning ved UiT ... og var styreleder i forskningsinformasjonssystemet Cristin. Det var også i de dagene at jeg for første gang besøkte dere her ... og gnisten ble tent.

For 5 år siden jobbet jeg med akkreditering som universitet av det som skulle bli OsloMet, og jeg var også i gang med mitt arbeid som leder for Komité for kjønnsbalanse og mangfold i forskning.

Dette er noe av det som jeg har med meg hit. Disse erfaringene, og min *passion* for høyere utdanning og forskning ... sammen med min *passion* for at vi skal fortelle verden om våre *discoveries*.

Jeg har alltid fulgt med NMBU, og de siste månedene har jeg naturligvis vært mer opptatt av dette universitetet enn noen gang. For en mulighet, tenkte jeg, da jeg så at denne jobben var annonsert. For et universitet! *World class!*

Nå i oppstartsfasen jobber jeg hver dag med å lære så mye som jeg kan og med å bli så godt kjent som jeg klarer. Jeg er opptatt av å få en mye dypere forståelse av konteksten for vårt arbeid. Den konteksten er dere. Den konteksten er *the proud traditions* dere har dannet.

Sammen skal vi ta disse tradisjonene videre. Det må vi, og det skal vi.

Fordi vårt samfunn og vår verden trenger oss som aldri før.